

Justinus om kristendommen og filosofien

Justinus (ca. 100-165), kaldet Martyren (eller Justin Martyr) var en lærd kristen forfatter, der bl.a. forfattede forsvarsskrifter for kristendommen. Som kyndig inden for filosofien søgte Justinus at vise, at der ikke var nogen uforligelig modsætning mellem kristendommen og den græske filosofi, men at mange af filosofernes tanker først i kristendommen blev udfoldet i hele deres konsekvens. Således anvendte han den stoiske tanke om verdensfornuften (logos), den guddommelige verdenslov, der styrede alt, til at udforme sin lære om Kristus. Denne logos har virket til alle tider, også blandt hedningerne, men først i Kristus er den fuldt åbenbaret.

Moses er ældre endog end alle hellenernes forfattere. Og alt, hvad filosofferne og digterne har sagt om sjælens udødelighed, eller straffene efter døden, eller beskuelsen af de himmelske ting, eller lignende lærdomme, det har de kunnet udtænke, og det har de nærmere udviklet ved at tage deres udgangspunkt hos profeterne. Derfor synes der hos dem alle at være spirer af sandheden. Men man ser tydeligt, at de ikke har forstået den helt, derved at de modsiger hinanden. [...]

Det er ikke rigtigt, at Platons lærdomme er i modstrid med Kristi, men de stemmer ikke i enhver henseende overens med dem, hvad der jo heller ikke er tilfældet med de andres — stoikernes, digternes og historikernes. Thi, enhver har talt rigtigt, i samme Grad som han — om end kun stykkevis — havde øje for den spire af det guddommelige ord [logos], der var nedlagt i ham; men da de i de vigtigste spørgsmål har modsagt hinanden, viser det sig, at de ikke er nået til en klar erkendelse og sikker forståelse. Alt det rigtige, som enhver af dem har udtalt, det tilhører altså os kristne. Thi næst efter Gud tilbeder og elsker vi Ordet, der er udgået fra den evige og uransagelige Gud;¹ thi for vor skyld er han blevet menneske, for at han ved at blive delagtig i vore lidelser også kunne skaffe os helbredelse for dem. Alle hine forfattere kunne nemlig ved den medfødte spire af Ordet, som var i dem, kun dunkelt skue sandheden. Thi et er spiren til noget og en efterligning, som det kun gives en at udføre i forhold til ens evner, et andet er sagen selv, hvis tilegnelse og efterlignelse kun sker i kraft af den nåde, der meddeles af Gud.

Justinus *Apologia* 1.44; 2.13. Oversættelse af H. Haar o.a.: *Kirkehistoriske Læsestykker. I: Oldtid og Middelalder*. 2. udg. Kbh. (1921) s. 119f.

¹ Jf. Joh. 1